



AGORA

Проект No: 2022-1-FR01-KA220-ADU-000086999

Модул 1

Устойчив туризъм - основни понятия и тенденции

Разработен от p-consulting.gr



Co-funded by
the European Union



Съдържание

РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО	3
НАКРАТКО ЗА МОДУЛА	5
Устойчив туризъм - основни понятия и тенденции	5
Увод.....	6
1.1 Дефиниция на устойчивия туризъм	6
1.2 Значение и принципи на устойчивия туризъм	7
1.3 Основни ползи от устойчивия туризъм	9
1.4 Тенденции и особености в устойчивия туризъм	10
1.5 Ролята на местните производители и общности в развитието и управлението на туристическите дестинации	17
1.6 Разработване на визия за регенеративен туризъм	23
РЕЧНИК	30
ХРАНА ЗА РАЗМИСЪЛ	33
РАБОТНИ ЛИСТОВЕ	35
ДОПЪЛНИТЕЛНИ РЕСУРСИ	36
ИЗТОЧНИЦИ	37





РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО

След като завършите смесения курс, ще можете да:

Знания

- Имате цялостна представа за устойчивия туризъм, включително за неговото определение, принципи и значение.
- Познавате основните предимства на устойчивия туризъм, особено екологичните му предимства.
- Идентифицирате и анализирате настоящите тенденции в областта на устойчивия туризъм, като основно правите разграничение между регенеративния и конвенционалния туризъм.
- Разбирате ролята на местните производители и общности в развитието и управлението на туристическите дестинации, включително тяхното икономическо и социално въздействие.
- Запознали сте се с най-добрите практики, разработени от местни производители и общности, чрез интерактивната карта на AGORA.
- Имате представа за разработването на визия за регенеративен туризъм и разбирате инструментите и стратегиите, свързани с този процес.

Умения

- Критична оценка на устойчивите туристически практики и разграничаване на различните подходи.
- Анализирате икономическите и социалните последици от участието на местните власти в развитието на туризма.





- Ефективно участвате в партньорства с местните общности в инициативи за устойчив туризъм.
- Използвате инструменти и стратегии за разработване на визия за регенеративен туризъм.
- Прилагате ефективни практически упражнения за разработване на индивидуални или организационни визии за регенеративен туризъм.

Компетенции

- Демонстрирате компетентност при прилагането на принципите на устойчивия туризъм в реални условия.
- Демонстрирате умения за насърчаване на партньорства за сътрудничество с местните общности за развитие на устойчив туризъм.
- Демонстрирате умения за разработване на визия и стратегическо планиране на инициативи за регенеративен туризъм.
- Прилагате умения за критично мислене и решаване на проблеми, за да се справите с предизвикателствата в устойчивите туристически практики.
- Демонстрирате ефективни комуникационни умения за разясняване на значението на принципите и практиките на устойчивия туризъм.

Продължителност: Този модул изисква ангажимент от приблизително 20 часа за подготвителна, изпълнителна и последваща работа, включително учебно време, практически дейности и работа по проект.





НАКРАТКО ЗА МОДУЛА

В този модул ще проучите света на устойчивия туризъм, като придобиете задълбочено разбиране за неговите ключови концепции, тенденции и принципи. От дефинирането на понятието „Устойчив туризъм“ до изследването на неговото значение и ползи, ще откриете и неговите екологични предимства. Разглеждайки настоящите тенденции, включително регенеративния туризъм, ще се научите да правите разлика между различните подходи и да идентифицирате най-добрите практики.

Ще разгледате и ключовата роля на местните производители и общности в развитието на туризма, като ще разберете тяхното икономическо и социално въздействие. Чрез интерактивни инструменти, като интерактивната карта на AGORA, ще разгледате реални примери за съвместни партньорства и най-добри практики.

Освен това ще развиете практически умения за разработване на визии за регенеративен туризъм, като използвате инструменти и стратегии за създаване на въздействащи визии. По време на модула ще усъвършенствате критичното мислене, уменията за решаване на проблеми и комуникационните умения, като се подготвите да прилагате ефективно принципите на устойчивия туризъм в различни контексти.

Устойчив туризъм - основни понятия и тенденции





Увод

В този модул разглеждаме и анализираме ключови концепции и тенденции на устойчивия туризъм, като наблягаме на значението на възприемането на устойчиви практики за смекчаване на отрицателните въздействия и насърчаване на положителната промяна в туристическата индустрия. Учебният материал има за цел да предостави на професионалистите, ентусиастите и заинтересованите страни знанията и инструментите, необходими за ефективното разбиране, популяризиране и прилагане на устойчивия туризъм. Чрез разглеждане на теми като регенеративен туризъм, ролята на местните общности и практически примери от проекта AGORA OER, участниците ще придобият представа и стратегии за насърчаване на регенеративни туристически преживявания. Модулът се стреми да свърже теорията с примери от реалния свят, предлагайки вдъхновение и практически насоки за прилагане на инициативи за устойчив туризъм и работа за по-устойчиво и регенеративно бъдеще на туризма.

1.1 Дефиниция на устойчивия туризъм

Устойчивият туризъм се отнася до форма на пътуване, която има за цел да сведе до минимум отрицателните въздействия върху околната среда, обществото и икономиката, като същевременно максимизира положителните резултати за всички заинтересовани страни. Той включва отговорно планиране, управление и експлоатация на туристическите дейности, за да се гарантира дългосрочната жизнеспособност и устойчивост на дестинациите.





Според Fennell (2014 г.) устойчивият туризъм се възприема като „туризъм, който напълно отчита своите настоящи и бъдещи икономически, социални и екологични въздействия, като отговаря на нуждите на посетителите, индустрията, околната среда и приемащите общности“. Това определение подчертава холистичния подход на устойчивия туризъм, който отчита взаимовръзката между икономическите, социалните и екологичните фактори.

Освен това Целите за устойчиво развитие (ЦУР), определени от ООН, подчертават значението на устойчивия туризъм за постигането на по-широки глобални цели за устойчивост. Цел 8 (Достоен труд и икономически растеж), Цел 11 (Устойчиви градове и общности), Цел 12 (Отговорно потребление и производство) и Цел 13 (Действия в областта на климата) се пресичат с принципите на устойчивия туризъм (UNWTO, 2021 г.).

1.2 Значение и принципи на устойчивия туризъм

Устойчивият туризъм играе ключова роля в постигането на глобалните цели за устойчивост чрез насърчаване на положителните резултати за дестинациите, общностите и пътуващите. Разбирането на принципите, които са в основата на устойчивия туризъм, е от съществено значение за ефективното изпълнение и управление на туристическите дейности.

1. Опазване на околната среда: Принципите на устойчивия туризъм дават приоритет на опазването и съхраняването на природните ресурси и екосистеми. Чрез възприемане на природосъобразни практики, като намаляване на въглеродните





емисии, опазване на водните ресурси и насърчаване на опазването на биологичното разнообразие, устойчивият туризъм свежда до минимум своя екологичен отпечатък (Световна организация по туризъм, 2019 г.).

2. Социална отговорност: Устойчивият туризъм поставя силен акцент върху социалната отговорност и ангажираността на общността. Той се стреми да повиши благосъстоянието на местните общности и коренното население чрез насърчаване на справедливи възможности за заетост, подкрепа на инициативи за опазване на културата и насърчаване на смислени взаимодействия между посетители и жители (Fennell, 2014 г.).
3. Развитие: Устойчивият туризъм катализира икономическото развитие, особено в селските и маргинализираните райони. Чрез генериране на доходи и възможности за заетост, подпомагане на местни фирми и предприятия и разнообразяване на потоците от приходи, устойчивият туризъм допринася за намаляване на бедността и за икономическа устойчивост (UNWTO, 2021 г.).
4. Културно уважение: Устойчивият туризъм зачита и отбелязва културното наследство и многообразие на приемащите общности. Той насърчава автентичните културни преживявания, насърчава межкултурното разбирателство и опазва нематериалното културно наследство, като по този начин обогатява културната същност на дестинациите (Световна организация по туризъм, 2019 г.).
5. Дълготрайна жизнеспособност: Принципите на устойчивия туризъм дават приоритет на дълготрайната жизнеспособност и





устойчивост на дестинациите. Чрез интегриране на устойчивостта в процесите на планиране и управление на туризма дестинациите могат да смекчат негативните въздействия на туризма, да повишат конкурентоспособността и да осигурят запазването на природните и културните ценности, на които да се наслаждават бъдещите поколения (Fennell, 2014).

1.3 Основни ползи от устойчивия туризъм

Устойчивият туризъм осигурява многобройни ползи за дестинациите, общностите, туристите и околната среда. Възприемането на принципите на устойчивост и отговорно управление дава възможност на заинтересованите страни да използват трансформирания потенциал на туризма.

Ползи за околната среда

Устойчивият туризъм запазва природните ресурси, биоразнообразието и екосистемите за бъдещите поколения чрез дейности като ефективно използване на ресурсите, намаляване на отпадъците и свеждане до минимум на екологичния отпечатък. Той защитава биоразнообразието чрез намаляване на унищожаването на местообитанията, замърсяването и въвеждането на инвазивни видове, а инициативи като възстановяване на екосистемите и опазване на морските ресурси подобряват техните функции. Отговорното управление от страна на заинтересованите страни осигурява устойчивост на туризма и защитава природното наследство на планетата.

Социални ползи





Устойчивият туризъм подкрепя местните общности, като насърчава икономическото участие, развитието на умения и възможностите за вземане на решения. Той насърчава автентичните културни преживявания, опазването на културното наследство и социалното приобщаване, като осигурява справедливо разпределение на ползите и развитие на общността. Като дава приоритет на участието на общностите, опазването на културното наследство и социалната справедливост, устойчивият туризъм повишава благосъстоянието на общностите в дестинациите и насърчава по-приобщаваща индустрия.

Стопански ползи

Устойчивият туризъм стимулира икономическото развитие, като създава поминък, източници на доходи и диверсификация в общностите. Той насърчава отговорни практики и инициативи, базирани на общността, и подкрепя малки предприятия, като насърчава устойчивостта и просперитета. Той намалява зависимостта, повишава икономическата устойчивост и осигурява справедливо разпределение на богатата, като насърчава социалното равенство и приобщаващия растеж чрез предлагане на заетост в различни туристически сектори и стимулиране на предприемачеството.

1.4 Тенденции и особености в устойчивия туризъм

Увод

В тази тема се разглеждат ключови тенденции в устойчивия туризъм, включително екотуризъм, туризъм в общността и др. Тя представя и цялостно сравнение на регенеративния и конвенционалния туризъм. Дискусиите предлагат общ преглед на практическите аспекти за специалистите в областта на туризма и





политиците, както и възможността за разграничаване на подходите за устойчив туризъм въз основа на техните цели и резултати.

1.4.1 Основни тенденции в устойчивия туризъм

Устойчивият туризъм е развиващ се сектор и определянето на тенденциите в устойчивия туризъм е жизненоважно за заинтересованите страни, за да могат да планират ефективно, да подобрят преживяванията на посетителите и да останат конкурентоспособни. Настоящите ключови тенденции в устойчивия туризъм са:

- 1. Екотуризм, агротуризм (селски) и природосъобразен туризъм:** Нарастващото търсене на автентични природни преживявания стимулира популярността на екотуризма, агротуризма и природосъобразния туризъм. Пътуващите търсят дестинации, които предлагат възможности за наблюдение на дивата природа, за запознаване с природата и ежедневието живот в селските райони, както и с местните обичаи и традиции, за опазване на природата и за отдых на открито. Инициативите за устойчив туризъм се фокусират върху опазването на природните местообитания, свеждането до минимум на въздействието върху околната среда и подпомагането на местните общности, зависещи от дейностите на екотуризма (Weaver & Lawton, 2014).
- 2. Общностен туризъм и домашен туризъм:** Общностният туризъм дава възможност на местните общности да участват в развитието на туризма, като предлагат автентични културни преживявания и насърчават пълноценното взаимодействие





между посетителите и жителите. Програмите за настаняване в домове, културният обмен и обиколките, провеждани под ръководството на общността, предоставят на пътуващите възможност да се запознаят с местния начин на живот, кулинарните и гастрономическите обичаи, традициите и наследството, като в същото време генерират приходи и възможности за заетост за приемащите общности (Hall & Lew, 2018 г.).

3. Приключенски туризъм и отдых на открито: Приключенският туризъм е привлекателен за любителите на приключения, които търсят преживявания с повишен адреналин, включително пешеходен туризъм, трекинг, алпинизъм, колоездене и водни спортове. Инициативите за устойчив приключенски туризъм поставят на първо място безопасността, опазването на околната среда и културната чувствителност, като същевременно насърчават отговорни туристически практики и свеждат до минимум отрицателните въздействия върху крехките екосистеми (Varley & Stone, 2016).

4. Доброволчески туризъм и работни пътувания: Доброволческият туризъм, известен също като волунтуризъм, включва пътуващи, които участват в проекти за доброволна служба, докато посещават дестинации. Работните пътувания съчетават работата и пътуването, като позволяват на хората да работят от разстояние, докато опознават нови дестинации. Инициативите за устойчив доброволчески туризъм са насочени към развитие на общността, проекти за опазване на околната среда и програми за културен обмен, като насърчават





положителното социално въздействие и межкултурното разбирателство (Wearing, 2001 г.).

5. **Нови технологии в устойчивия туризъм:** Технологичните иновации, включително цифрови платформи, мобилни приложения и анализ на данни, трансформират туристическата индустрия и оформят устойчивите туристически дейности. Напредъкът в технологиите улеснява управлението на дестинациите, подобрява преживяванията на посетителите и дава възможност за наблюдение на въздействието върху околната среда в реално време. Заинтересованите страни в областта на устойчивия туризъм използват технологиите, за да рационализират операциите, да взаимодействат с пътниците и да насърчават отговорно поведение при пътуване (Buhalis & Amaranggana, 2015).

1.4.2 Сравнение на регенеративния и конвенционалния туризъм

Регенеративният туризъм и конвенционалният туризъм представляват две различни парадигми в туристическата индустрия. Разбирането на разликите между тези подходи е от съществено значение за заинтересованите страни, които се стремят да насърчават инициативи за устойчив/регенеративен туризъм и да стимулират положителното въздействие върху дестинациите и общностите.

Регенеративен туризъм: Регенеративният туризъм надгражда принципите на устойчивостта, за да възстанови и регенерира активно природните екосистеми, социалните структури и





културното наследство. Той набляга на идеята да се остави дестинацията по-добра, отколкото е била намерена, чрез осъществяване на дейности, които допринасят за здравето на екосистемите, благосъстоянието на общността и културното съживяване (Sundar et al., 2021).

Конвенционален туризъм: От друга страна, конвенционалният туризъм обикновено дава приоритет на краткосрочните икономически ползи и удовлетворението на посетителите, без непременно да се отчитат дългосрочните въздействия върху околната среда, обществото и икономиката. Той често води до влошаване на състоянието на околната среда, културна комерсиализация и социално-икономическо неравенство, тъй като ресурсите се експлоатират за целите на туризма, без да се обръща достатъчно внимание на устойчивостта (Mowforth & Munt, 2015).

Основните разлики между двата (2) подхода са:

- ✓ **Въздействие върху околната среда:** Регенеративният туризъм има за цел да сведе до минимум вредите за околната среда и да допринесе активно за възстановяването на екосистемите, докато конвенционалният туризъм може да доведе до отрицателно въздействие върху околната среда и прекомерно потребление на природни ресурси.
- ✓ **Социални и културни въздействия:** Регенеративният туризъм дава приоритет на благосъстоянието и овластяването на местните общности, като насърчава културния обмен и запазването на традиционните знания и практики. За разлика от тях конвенционалният туризъм може да доведе до социални





сътресения, загуба на културна автентичност и промяна на местоживеенето на коренното население.

- ✓ **Икономически съображения:** Въпреки че и двата подхода могат да генерират икономически ползи, регенеративният туризъм се стреми да увеличи максимално местните икономически възможности и да осигури справедливо разпределение на ползите между заинтересованите страни. Конвенционалният туризъм обаче може да доведе до изтичане на приходи, при което от печалбите се възползват предимно външни инвеститори или големи корпорации, а не местните общности (Fennell, 2014 г.).

1.4.3 Определяне на основните характеристики и принципи на регенеративния туризъм

Разбирането на основните характеристики и принципи на регенеративния туризъм е от съществено значение за заинтересованите страни, които се стремят да възприемат тази парадигма и да насърчават положителната промяна в туристическата индустрия.

Холистично системно мислене

Регенеративният туризъм признава взаимовръзката между социалните, екологичните и икономическите системи в рамките на районите на дестинациите. Той подчертава значението на възприемането на холистичен подход, който отчита сложните взаимодействия между човешките дейности и природните процеси, като се стреми да създаде





регенеративни цикли, при които ресурсите се попълват, а не се изчерпват (Sundar et al., 2021).

Възстановяване и опазване на екосистеми

Основен принцип на регенеративния туризъм е възстановяването и опазването на естествените екосистеми. Той включва въвеждането на дейности, които увеличават биоразнообразието, защитават уязвимите местообитания и насърчават екологичната устойчивост. Като дава приоритет на здравето и целостта на екосистемите, регенеративният туризъм се стреми да смекчи деградацията на околната среда и да запази природните ресурси за бъдещите поколения (Santana & Duff, 2017).

Овластяване на общността и културно съживяване

Регенеративният туризъм дава приоритет на благосъстоянието и овластяването на местните общности, като насърчава приобщаващото участие, справедливото разпределение на богатата и културното съживяване. Той насърчава автентичните културни преживявания, подкрепя местния бизнес и предприятия и насърчава общностни инициативи, които засилват социалното сближаване и устойчивостта (Sharpley & Telfer, 2015).

Регенеративен дизайн и иновации

Регенеративният туризъм включва иновативни стратегии за дизайн и планиране, които свеждат до минимум въздействието върху околната среда и максимизират положителните резултати. Той насърчава възприемането на регенеративни практики, като например използването на възобновяема енергия, намаляването на отпадъците, устойчивия транспорт и развитието на зелена инфраструктура, с цел създаване на регенеративни дестинации, които са от полза както за жителите, така и за посетителите (Fennell, 2014).





Дългосрочна устойчивост и адаптивност

Регенеративният туризъм дава приоритет на дългосрочната устойчивост и адаптивност на дестинациите, като се стреми да създаде регенеративни цикли, в които ресурсите се възстановяват, а общностите процъфтяват. Чрез интегриране на регенеративните принципи в процесите на планиране и управление на туризма дестинациите могат да изградят устойчивост на външни сътресения, да осигурят икономическа стабилност и да запазят природните и културните ценности за бъдещите поколения (Sharpley & Telfer, 2015).

1.5 Ролята на местните производители и общности в развитието и управлението на туристическите дестинации

Местните производители и общности са неразделна част от устойчивия туризъм, като подобряват преживяванията и създават икономически перспективи. Тяхното участие насърчава автентичността, разнообразието и устойчивостта на дестинациите. Признаването на тяхното значение води до създаването на приобщаващи практики, от които се възползват всички заинтересовани страни. Следващата дискусия разглежда тяхната роля, като обръща внимание на предизвикателствата и възможностите за използване на туризма за икономическо и социално развитие.

1.5.1 Икономическо и социално въздействие на участието на местно ниво





Участието на местното население е от основно значение за устойчивото и регенеративно развитие на туризма. Чрез активно включване на местните производители, общности и жители в процесите на планиране, управление и вземане на решения в областта на туризма дестинациите могат да реализират значителни икономически и социални ползи, като например:

- **Овластяване на общността:** Ангажирането на местните общности в туристическите инициативи им дава възможност да поемат отговорност за своето културно наследство и природни ресурси и да оформят развитието на туризма в съответствие с техните ценности и нужди (Reed, 2008).
- **Съхраняване на културата:** Местните жители, ангажирани в устойчивия туризъм, помагат за запазването и популяризирането на традиционните знания, дейности и обичаи, като демонстрира автентични културни преживявания, туризмът допринася за културното съживяване и межкултурния обмен (ЮНЕСКО, 2019 г.).
- **Икономически ползи:** Включването на местни производители и предприемачи в туристическите дейности създава икономически възможности и подобрява поминъка на общностите. Туризмът стимулира местните икономики, генерира доходи за дребните производители и насърчава проектите за развитие на общността (Hjalager & Richards, 2002).
- **Социално сближаване:** Инициативите за устойчив туризъм дават приоритет на местното участие, като допринасят за социалното сближаване и приобщаване на общностите. Като насърчава





диалога и сътрудничеството между жителите и посетителите, туризмът укрепва социалните връзки и насърчава социалната интеграция (Dredge & Jenkins, 2007).

1.5.2 Сътрудничество с местните общности

Партньорствата за сътрудничество между заинтересованите страни в областта на туризма и местните общности са от съществено значение за насърчаване на устойчивото развитие на туризма, насърчаване на ангажираността на общността и осигуряване на взаимно споделяне на благата. Чрез водене на конструктивен диалог, изграждане на доверие и споделяне на отговорностите дестинациите могат да създадат приобщаващи и активни туристически процеси, които дават приоритет на интересите и благосъстоянието на местните общности.

Ангажиране на заинтересованите страни: Съвместното сътрудничество включва активното участие на широк кръг заинтересовани страни, включително правителствени агенции, туроператори, обществени организации, НПО и местни жители. Като обединяват различни гледни точки и опит, съвместните партньорства могат да улеснят вземането на по-информирани решения, да повишат отчетността и да насърчат постигането на консенсус по отношение на приоритетите за развитие на туризма (Bramwell & Lane, 2000).

Изграждане на капацитет: Взаимните партньорства с местните общности предоставят възможности за изграждане на капацитет и





развитие на умения, като дават възможност на общностите да участват активно в планирането, управлението и предприемачеството в областта на туризма. Чрез програми за обучение, семинари и инициативи за обмен на знания заинтересованите страни могат да предоставят на местните жители инструментите, ресурсите и експертните познания, необходими за ефективно участие в туристическите дейности и процесите на вземане на решения (Puri & Sandbrook, 2015).

Споделяне на ресурси: Колективните предприятия насърчават справедливото споделяне на ползите и отговорностите, свързани с развитието на туризма. Чрез създаване на механизми за споделяне на приходите, създаване на работни места и инвестиции в общността дестинациите могат да гарантират, че туризмът генерира осезаеми ползи за местните общности, като например подобрена инфраструктура, социални услуги и инициативи за опазване на околната среда (Mowforth & Munt, 2009).

Културно уважение и признаване: Стратегическите съвместни инициативи с местните общности дават приоритет на културното уважение, признаване и представителност в рамките на туристическите инициативи. Като се консултират с местните заинтересовани страни и включват техните културни ценности, традиции и перспективи в туристическите продукти и преживявания, дестинациите могат да насърчат чувството на културна гордост и идентичност сред жителите, като същевременно повишат автентичността и привлекателността на туристическите предложения (UNWTO, 2018).





1.5.3 Проучването на най-добрите практики, развити от местни производители и общности - Интерактивната карта на AGORA

В този раздел ще разгледаме заедно примерни устойчиви и регенеративни туристически преживявания, показани на интерактивната карта на проекта AGORA. Тази онлайн, свободно достъпна база данни служи като ценен ресурс, предлагащ колекция от най-добри примери от различни дестинации в Европа и извън нея.

[Интерактивната карта](#) на проекта AGORA е динамична платформа, представяща разнообразни регенеративни дейности в цяла Европа, които допринасят за бъдещето на устойчивия туризъм.

Разделена на **три категории**, картата включва **туристически преживявания в общността, виртуални преживявания и инициативи на местни производители**, като подчертава усилията на общността, иновативните цифрови решения и движенията на местно ниво, вкоренени в местната култура.

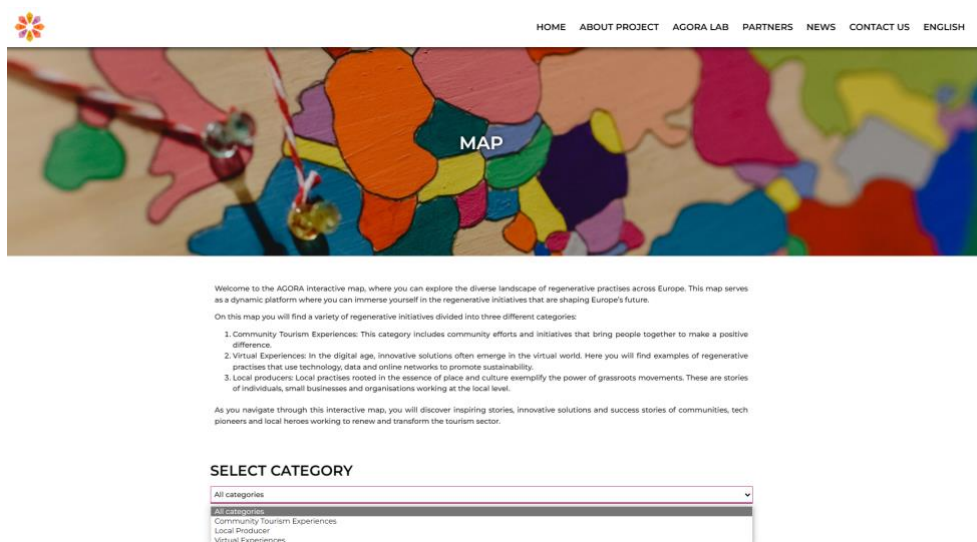
Докато разглеждате картата, ще се запознаете с вдъхновяващи истории на общности, пионери в областта на технологиите и местни герои, които работят за обновяване и трансформиране на туристическия сектор. В този ресурс са представени не само инициативи за устойчив туризъм, но и регенеративни проекти, които активно възстановяват екосистеми, общности и култури, като





интегрират принципите на регенерация, устойчивост и реципрочност.

Чрез разглеждане на реални примери и добри практики, използвайки селекция по ключови думи в рамките на интерактивната карта AGORA, потребителите, участниците и различните заинтересовани страни, могат да получат ценна информация и вдъхновение за прилагане на устойчиви и регенеративни туристически инициативи в техния собствен контекст. Чрез интерактивно участие, включващо дискусии и споделяне на опит, участниците могат да се учат от тези практики и един от друг, допринасяйки допълнително за напредъка на устойчивите туристически практики на местно, регионално, национално и световно ниво.



Source: [Map – agoraproject](https://map.agoraproject.eu/)



Co-funded by
the European Union



1.6 Разработване на визия за регенеративен туризъм

Визията за регенеративен туризъм цели положителна промяна за дестинациите, екосистемите и общностите. Ключовите елементи включват управление на околната среда, овластяване на общността и културно съживяване. В този раздел участниците могат да проучат стратегии за минимизиране на отрицателните въздействия и насърчаване на регенерацията. Разработването на споделена визия насочва стратегическото планиране, като насърчава устойчивостта и приобщаването.

1.6.1 Възгледи относно понятието „визия“ в развитието на туризма

Визията в развитието на туризма се отнася до стремежи, свързани с устойчивостта, благосъстоянието на общността и устойчивостта на дестинацията.

Стратегическо планиране и насочване: Визията служи като водеща рамка за стратегическо планиране и определяне на посоката в туристическата индустрия. Чрез формулиране на обща визия за развитието на туризма заинтересованите страни могат да насочат усилията, ресурсите и инициативите си към общи цели и приоритети за по-ефективно вземане на решения, разпределяне на ресурсите и прилагане на политики и програми (Ritchie & Crouch, 2003).





Ангажиране и сътрудничество между заинтересованите

страни: Визията насърчава ангажираността и сътрудничеството между заинтересованите страни, като осигурява обща цел и общо разбиране за успеха. Чрез процеси на участие, като семинари, консултации и партньорства с много целеви групи, заинтересованите страни могат да допринесат със своите гледни точки, идеи и опит, по начин, който отразява ценностите, стремежите и нуждите на различните заинтересовани страни (Hall & Jenkins, 2004).

Иновации и адаптация: Визията стимулира иновациите и адаптацията в туристическата индустрия, като вдъхновява творчеството, експериментите и непрекъснатото усъвършенстване. Чрез предвиждането на бъдещо състояние на туризма, което обхваща устойчивост, адаптивност и приобщаване, заинтересованите страни са мотивирани да проучват нови идеи, технологии и бизнес модели, които могат да допринесат за постигането на желаната визия (UNWTO, 2017 г.).

Измерване на напредъка и отчетност: Визията осигурява рамка за измерване на напредъка и отчетността. Чрез установяването на ясни критерии, показатели и цели, съобразени с желаната визия, заинтересованите страни могат да наблюдават и оценяват ефективността на своите действия и инициативи във времето, като по този начин проследяват напредъка към постигането на целите, идентифицират областите за подобрение и се отчитат за своя принос (Pearce, 1992).





1.6.2 Инструменти и стратегии за разработване на визия в областта на регенеративния туризъм

Разработването на визия за регенеративен туризъм включва използването на различни инструменти и стратегии за улесняване на съвместния диалог, стратегическото планиране и процесите на определяне на цели, насочени към формулиране на споделена визия за устойчиво и приобщаващо развитие на туризма. Тези инструменти и стратегии дават възможност на заинтересованите страни да проучат възможностите, да определят приоритетите и да си представят желаните бъдещи резултати, като по този начин поставят основите на трансформираща промяна в туристическата индустрия.

Планиране на сценарии	Пример
Планирането на сценарии е инструмент за прогнозиране, който помага на заинтересованите страни да си представят алтернативни бъдещето и да предвидят предизвикателствата. Чрез разработване на сценарии, основани на различни допускания, заинтересованите страни проучват възможните резултати и оценяват последиците за туризма. По този начин се идентифицират ключовите фактори на промяната, получава се	Заинтересованите страни в крайбрежна дестинация участват в семинари за планиране на сценарии, за да проучат потенциалните въздействия на изменението на климата в техния район. Те разработват сценарии, като например „Повишаване на морското равнище“, „Екстремни метеорологични явления“ и „Адаптация, ръководена от общността“. Чрез тези сценарии заинтересованите страни успяват



информация за вземането на решения и се постига съответствие с визията за регенеративен туризъм. (Dean, 2019).

да предвидят предизвикателствата и да идентифицират адаптивни стратегии, за да гарантират дългосрочната устойчивост на туристическото развитие в условията на промени в околната среда.

Семинари и фасилитирани сесии

Работните срещи обединяват заинтересованите страни, за да формулират визия за своите стремежи в областта на туризма. Чрез упражнения и дискусии участниците съвместно създават обща визия за регенеративен туризъм. Фасилитаторите осигуряват приобщаване и отчитат различните гледни точки. (Nelson & Stolterman, 2012).

Пример

Организацията за управление на дестинациите (ОУД) организира семинар с местните жители, туристическите предприятия и лидерите на общността, за да представят бъдещето на туризма в своя район. Фасилитаторите водят участниците през упражнения за определяне на основните ценности, стремежи и приоритети. Чрез направлявани дискусии и сесии за мозъчна атака заинтересованите страни съвместно създават споделена визия, която отразява различните интереси и гледни точки в общността.

Инструменти за създаване на карти и визуализация

Пример





Създаването на карти помага на заинтересованите страни да представят визуално вижданията си за развитието на туризма. То идентифицира ключови предимства и предизвикателства, като спомага за разбирането на взаимовръзките. Това помага за използването на местните ресурси за регенеративен туризъм. (Brown & Perkins, 1992).

В дестинация за винопроизводство заинтересованите страни биха могли да използват интерактивни карти, за да определят лозарските райони, историческите обекти и туристическата инфраструктура. Чрез наслагване на пространствени данни върху цифрова карта заинтересованите страни могат да визуализират връзките между лозовите масиви и културните ресурси, проучвайки стратегии за устойчиво развитие на туризма.

Обратно прогнозиране

Обратното прогнозиране започва с желана бъдеща визия и се връща назад, за да определи стъпките за нейното постигане. Чрез дефиниране на ясна визия за регенеративен туризъм заинтересованите страни определят пътищата за реализация. По този начин се приоритизират действията и се улеснява наблюдението на напредъка към дългосрочните цели (Robinson, 1990).

Пример

Регионален орган по туризъм използва обратно прогнозиране, за да постигне визията си за въглеродна неутралност до 2030 г. Започвайки с желаното бъдещо състояние, заинтересованите страни определят необходимите действия като инвестиране във възобновяема енергия и насърчаване на устойчив транспорт. Амбициозните цели и изпълнимите планове очертават пътя към устойчива дестинация.





1.6.3 Практически упражнения: Разработване на индивидуална или организационна визия за регенеративен туризъм

Практическите упражнения са от съществено значение за превръщането на теоретичните концепции и стратегическите принципи в приложими стъпки за разработване на индивидуална или организационна визия за регенеративен туризъм. Тези упражнения предоставят на заинтересованите страни практически инструменти и методики за изследване на техните ценности, стремежи и приоритети и за формулиране на ясна и убедителна визия, която да насочва вземането на решения и действията към устойчиво и приобщаващо развитие на туризма.

Упражнение за изясняване на ценностите: Това упражнение включва разглеждане на индивидуалните или организационните ценности, които са от съществено значение за насочване на процеса на вземане на решения и поведение в контекста на регенеративния туризъм. От участниците се изисква да определят и приоритизират своите основни ценности, като например управление на околната среда, социална справедливост, запазване на културата и икономическа устойчивост. Чрез насочващи указания и групови дискусии заинтересованите страни могат да придобият яснота относно своите ценности и да ги приведат в съответствие с принципите на регенеративния туризъм (Schein, 2016).

Упражнение със сценарий: В това упражнение участниците се приканват да си представят бъдещ сценарий, в който





регенеративните туристически практики са напълно възприети и интегрирани в управлението и развитието на дестинациите. Използвайки творчески техники за визуализация, участниците проучват характеристиките, резултатите и ползите от този бъдещ сценарий, като си представят дестинация, която процъфтява в екологично, социално и икономическо отношение. Описвайки своето идеално бъдещо състояние, участниците могат да формулират споделена визия, която вдъхновява колективни действия и ангажираност (Morgan & Kennedy, 1995).

SWOT анализ и семинар за създаване на визия: SWOT анализът (силни страни, слабости, възможности, заплахи) е инструмент за стратегическо планиране, който може да бъде включен в семинар за създаване на визия, за да се оценят вътрешните и външните фактори, влияещи върху развитието на регенеративния туризъм. Участниците идентифицират силните страни и възможностите, които могат да бъдат използвани за постигане на визията, наред със слабите страни и заплахите, които могат да възпрепятстват напредъка. Посредством модерирани дискусии заинтересованите страни разработват стратегии за максимално използване на силните страни и възможностите, като същевременно смекчават слабите страни и заплахите (Hill & Westbrook, 1997 г.).

Упражнение за планиране на действия и поставяне на цели:

Това упражнение се фокусира върху превръщането на визията за регенеративен туризъм в изпълними цели, задачи и инициативи. Участниците работят в сътрудничество, за да определят конкретни действия, срокове, отговорности и показатели за изпълнение, съобразени с желаната визия. Като разбиват визията на





управляеми задачи и етапи, заинтересованите страни могат да създадат пътна карта за изпълнение и да наблюдават напредъка към постигане на целите на регенеративния туризъм (Bryson, 2018).

РЕЧНИК

Сътрудничество и партньорства

Установяване на ефективни работни взаимоотношения и партньорства с местни институции, общности и други заинтересовани страни, участващи в инициативи за регенеративен туризъм.

Ангажиране на общността

Привличане и насърчаване на активното участие и сътрудничество в рамките на местните общности.

Общностен туризъм

Вид туризъм, който се фокусира върху овластяването на местните общности в икономически, социален и културен план, като гарантира, че туризмът допринася положително за благосъстоянието на общността.

Организация за управление/маркетинг на дестинации (DMO)





Организацията за управление/маркетинг на дестинацията (ОУД) е водеща организационна единица, която може да обхваща различни органи, заинтересовани страни и професионалисти и улеснява партньорствата в туристическия сектор за постигане на обща визия за дестинацията.

Екологично ориентирани туристически практики

Туристически дейности и инициативи, предназначени да сведат до минимум въздействието върху околната среда и да насърчават устойчивостта.

Развитие на инфраструктурата

Инвестиции в подобряване и разширяване на транспортните мрежи, възможностите за настаняване и други съоръжения в селските райони.

Положително въздействие върху околната среда

Действия и инициативи, които допринасят за благосъстоянието и опазването на околната среда.

Положително въздействие

Благоприятно въздействие и принос към благосъстоянието на околната среда, местните общности и културното наследство.

Регенериране

Процес на обновяване, възстановяване и растеж, който следва период на упадък или увреждане. В различни контексти





регенерирането включва възстановяването на дадена система, единица или среда до по-здравословно, по-функционално или по-устойчиво състояние.

Регенеративен туризъм

Трансформиращо и устойчиво пътуване, което активно допринася за възстановяването и благосъстоянието на посещаваната дестинация. То включва завладяващи, отговорни и уважаващи културата дейности, които се стремят да оставят положително въздействие върху околната среда, местните общности и културното наследство.

Регенеративно туристическо преживяване

Трансформиращо и устойчиво пътуване, което не само обогатява пътуващия, но и активно допринася за възстановяването и благосъстоянието на посетената дестинация. То включва завладяващи, отговорни и уважаващи културата дейности, целящи да оставят положително въздействие върху околната среда, местните общности и културното наследство.

Селски туризъм

Селският туризъм е вид туристическа дейност, при която преживяването на посетителя е свързано с широк спектър от продукти, обикновено свързани с природата, селското стопанство, селския начин на живот/култура, риболова и разглеждането на забележителности. Дейностите в областта на





селския туризъм се осъществяват в извънградски (селски) райони със следните характеристики: ниска гъстота на населението; ландшафт и земеползване, доминирани от селското и горското стопанство; традиционна социална структура и начин на живот.

Устойчив туризъм

Туризмът се управлява по начин, който може да се поддържа в дългосрочен план и който запазва целостта на околната среда.

ХРАНА ЗА РАЗМИСЪЛ

- Препоръчваме ви да разгледате [интерактивната карта на Agora](#) с най-добрите примери и да изберете практика от някоя от трите категории, която наподобява вашата визия за преживяване, което е в процес на разработване или предстои да бъде разработено. Моля, избройте предимствата и слабите страни на преживяването и след това направете същото за вашия проект.
- Да предположим, че работите за представител на общността във вашия район, който участва в инициативи за насърчаване на регенеративните преживявания. Преглеждате най-добрите практики от тази категория в [интерактивната карта на Agora](#) и намирате пример, който най-добре отговаря на дейността на вашият общностен агент. След това посочете всички действия, които смятате за подходящи, за да ги следва вашият агент.





- Да предположим, че сте местен производител на вино, който се стреми да разработи туристически продукт. Посетете [Ръководството на Agora](#) и избройте предизвикателствата и пречките пред местните производители, след което продължете да създавате План за действие и определяне на цели за вашия продукт.





РАБОТНИ ЛИСТОВЕ

Пример на упражнение за изясняване на ценностите

Участниците участват в направлявано обсъждане, в което индивидуално изброяват петте си най-важни ценности, свързани с устойчивия/регенериращ туризъм, който трябва да бъде разработен. След това те споделят и обсъждат своите ценности с партньор или малка група, като идентифицират общите теми и обсъждат как тези ценности съответстват на принципите на регенеративния туризъм.

Пример за упражняване на сценарий за визия

Участниците затварят очите си и визуализират бъдещ сценарий, в който тяхната дестинация е възприела изцяло регенеративните туристически практики. Те описват подробно това бъдещо състояние, включително преживяванията на посетителите, жизнеспособността на местните общности и състоянието на околната среда.

SWOT анализ и семинар за визия

Заинтересованите страни участват във фасилитирана сесия за SWOT анализ, на която определят силните и слабите страни, възможностите и заплахите, свързани с регенеративния туризъм в тяхната дестинация. След това те обсъждат как да използват силните страни и възможностите, за да постигнат своята визия, като същевременно се справят със слабите страни и заплахите.

Упражнение за планиране на действия и поставяне на цели





Участниците обсъждат конкретни действия и инициативи, които могат да бъдат предприети за насърчаване на регенеративния туризъм в тяхната дестинация. Те определят приоритетите на тези действия, поставят SMART (специфични, измерими, постижими, релевантни и обвързани с времето) цели и създават планове за действие с ясни срокове, отговорности и показатели за изпълнение.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РЕСУРСИ

- LinkedIn. (2024, March 27). Agro Tourism Market Research Report: Its History and Forecast to 2024. LinkedIn. Retrieved from <https://www.linkedin.com/pulse/agro-tourism-market-research-report-its-history-forecast-2024-lquzf>
- Mozaik. Journal (2023, November 19). Ecotourism and Sustainable Tourism Trends. Mozaik. Retrieved from <https://www.mozaik.com/blog/ecotourism-and-sustainable-tourism-trends/>
- NEOM. (2023, March 7). **NEOM | The future of sustainable tourism.** YouTube. [URL](#)
- [Sustainability-Leaders. \(2023, January 20\). Sustainable Tourism Trends and Priorities 2023. Sustainability Leaders. Retrieved from https://sustainability-leaders.com/sustainable-tourism-trends-and-priorities-2023/](#)
- What Are the Best Practices for Scenario Planning in Tourism Marketing? (n.d.). On LinkedIn. Retrieved from





<https://www.linkedin.com/advice/1/what-best-practices-scenario-planning-tourism-marketing>

ИЗТОЧНИЦИ

- Brown, G., & Perkins, H. C. (1992). *Disaster: Planning and response*. Oxford University Press.
- Bryson, J. M. (2018). *Strategic planning for public and nonprofit organisations: A guide to strengthening and sustaining organisational achievement* (5th ed.). John Wiley & Sons.
- Buhalis, D., & Amaranggana, A. (2015). Smart tourism destinations: Enhancing tourism experience through personalisation of services. In I. Tussyadiah & A. Inversini (Eds.), *Information and communication technologies in tourism 2015* (pp. 377-389). Springer, Cham.
- Dean, M. (2019). *Scenario planning: A literature review*.
<https://doi.org/10.13140/RG.2.2.12629.24802>
- Dredge, D., & Jenkins, J. (2007). *Tourism planning and policy: Issues and cases*. CABI.
- Fennell, D. A. (2014). *Ecotourism* (3rd ed.). Routledge.
- Hall, C. M., & Boyd, S. W. (2005). Tourism and local agriculture: New partnerships for sustainable development? *Tourism Review International*, 9(3), 291-302.
<https://doi.org/10.3727/154427205774791384>
- Hall, C. M., & Jenkins, J. M. (2004). *Tourism and Public Policy*. Routledge.





- Hall, C. M., & Lew, A. A. (2018). *Sustainable tourism: A comprehensive guide*. Routledge.
- Hjalager, A. M., & Richards, G. (2002). *Tourism and gastronomy*. Routledge Advances in Tourism. Routledge.
- Hill, T., & Westbrook, R. (1997). SWOT analysis: It's time for a product recall. *Long Range Planning*, 30(1), 46-52.
[https://doi.org/10.1016/s0024-6301\(96\)00095-x](https://doi.org/10.1016/s0024-6301(96)00095-x)
- Mihaylov, N., & Perkins, D. (2013). Community place attachment and its role in social capital development. In L. Manzo & P. Devine-Wright (Eds.), *Place attachment: Advances in theory, methods and research* (pp. 61-74). Routledge.
- Mowforth, M., & Munt, I. (2015). *Tourism and sustainability: Development, globalisation and new tourism in the Third World* (4th ed.). Routledge.
- Nelson, H. G., & Stolterman, E. (2012). *The design way: Intentional change in an unpredictable world*. The MIT Press. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/j.ctt5hhcsk>
- Pearce, D. G. (1992). *Tourism today: A geographical analysis*. Longman Group UK Limited.
- Puri, J., & Sandbrook, C. (2015). *Peasant economies, cooperation and rural development: Case studies from Asia*. Routledge Contemporary Asia Series. Routledge.
- Reed, M. G. (2008). *Local partnerships for rural tourism development in Sub-Saharan Africa: A review of case studies*. International Labour Office.
- Ritchie, J. R. B., & Crouch, G. I. (2003). *The competitive destination: A sustainable tourism perspective*. CABI.





- Robinson, J. B. (1990). Futures under glass: A recipe for people who hate to predict. *Futures*, 22(8), 820-842.
[https://doi.org/10.1016/0016-3287\(90\)90018-D](https://doi.org/10.1016/0016-3287(90)90018-D)
- Schein, E. H. (2016). *Organisational culture and leadership* (5th ed.). John Wiley & Sons.
- Sharpley, R., & Telfer, D. J. (2002). *Tourism and development: Concepts and issues*. Channel View Publications.
- Shen, S., Liu, X., & Zhang, L. (2021). The impact of tourism development on biodiversity conservation: The role of sustainability and environmental policies. *Sustainability*, 13(22), 12829. <https://doi.org/10.3390/su132212829>
- Sundar, S., Robertson, M., & Cruz, E. (2021). Regenerative tourism: A catalyst for change.
- *Journal of Sustainable Tourism*, 1-19.
<https://doi.org/10.1080/09669582.2021.1999333>
- United Nations World Tourism Organization (UNWTO). (2017). *Tourism and the Sustainable Development Goals: Good practices in the tourism sector contributing to the SDGs*. UNWTO.
- UNWTO. (2018). *Global report on cultural tourism*. World Tourism Organization.
- World Tourism Organization. (2019). *Sustainable tourism for development: Guidebook*. World Tourism Organization.
- UNWTO. (2020). *Cultural tourism in rural areas: A tool for development*. World Tourism Organization.
- UNWTO. (2021). *Sustainable Development Goals and Tourism*. World Tourism Organization. Retrieved from https://tourism4sdgs.org/tips_indicators/





AGORA

- Varley, P., & Stone, M. (Eds.). (2016). *The Routledge Handbook of Tourism and Sustainability*. Routledge.
- Weaver, D. B., & Lawton, L. J. (2014). Tourism management. In P. Varley & M. Stone (Eds.), *The Routledge Handbook of Tourism and Sustainability* (pp. 19-31). Routledge.

